

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

Utgiven i Helsingfors den 29 december 2023

1231/2023

Lag om ändring av föräldraskapslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i föräldraskapslagen (775/2022) 6 § 1, 2 och 4 mom., 7 § 1 mom., 8 § 1 och 4 mom., 9 §, 10 § 2 mom., 11–13 §, 14 § 2 mom., 16 och 17 §, 23 § 2 mom., 27 §, 29 § 1 ja 2 mom., 32 § 2 mom., 33 §, 34 § 3 mom., 36 §, rubriken för 40 § och 40 § 2 mom., 42–44 §, 45 § 2 och 3 mom., 47 § 1 och 2 mom., 50 § 1 mom., 63 § 1 mom., 67 § 4 mom. och 69 § 1 mom., av dem 11 § sådan den lyder i lag 737/2023, samt fogas till 23 § ett nytt 2 mom., varvid det ändrade 2 mom. blir 3 mom., till 26 § ett nytt 2 mom. och till 48 § ett nytt 4 mom. som följer:

6 §

Syftet med föräldraskapsutredning och när sådan görs

Syftet med en föräldraskapsutredning är att inhämta uppgifter till stöd för att fastställa eller bevisa att ett barn har en far eller en mor.

Barnatillsyningsmannen ska utreda föräldraskapet när denne får kännedom om ett barn under 18 år eller när en person vill erkänna sitt föräldraskap och det för barnet inte har konstaterats eller fastställts två föräldrar.

Moderskap enligt 5 § 1 mom. utreds inte om en far kan fastställas för barnet och barnatillsyningsmannen inte känner till några omständigheter med stöd av vilka någon annan än den förmodade fadern är barnets andra förälder. Faderskapet utreds inte om moderskapet till barnet har erkänts på grundval av ett i 5 § 1 mom. avsett samtycke till assisterad befruktning och barnatillsyningsmannen inte känner till några omständigheter som ger anledning att misstänka att någon annan än den som har erkänt moderskapet skulle vara barnets andra förälder.

7 §

Inledande och avskrivning av föräldraskapsutredning

En föräldraskapsutredning kan inledas redan före barnets födelse, om möjligheterna att få bevis för föräldraskapet annars skulle äventyras eller om det finns något annat särskilt skäl till detta. Det prov som behövs på barnet vid en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning kan dock tas först efter barnets födelse.

8 §

Utredare av föräldraskap

Föräldraskapet utreds av en barnatillsyningsman i det välfärdsområde inom vars område den mor som har fött barnet har sin i lagen om hemkommun (201/1994) avsedda hemkommun. Om barnet har fyllt 15 år eller om det inte har utretts vem den mor är som har fött barnet, om den mor som har fött barnet är försvunnen eller död eller inte har hemkommun i Finland, ska föräldraskapet dock utredas av en barnatillsyningsman i det välfärdsområde inom vars område barnet har sin hemkommun eller, om barnet inte har hemkommun i Finland, av en barnatillsyningsman i det välfärdsområde inom vars område barnet vistas.

— — — — —
Vad som i denna paragraf och i 19, 22, 66 och 67 § föreskrivs om välfärdsområden tillämpas på Åland på kommunerna i landskapet Åland.

9 §

Överläggning inför föräldraskapsutredning

När en barnatillsyningsman har fått kännedom om en omständighet som kräver att någondera av barnets föräldrar utreds, ska barnatillsyningsmannen överlägga med den mor som har fött barnet, med barnet, om det har fyllt 15 år, och, om möjligt, med den person som kan vara barnets andra förälder. Om föräldraskap utreds med stöd av 6 § 3 mom., ska också barnets andra förälder kallas till överläggningen.

Om moderskapet för den som har fött barnet eller barnets båda föräldrar utreds, kallas till överläggningen utöver barnet, om det har fyllt 15 år, om det är möjligt också de personer som är eller kan vara barnets föräldrar. Till överläggningen kan vid behov också kallas barnets vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare, om denne är någon annan än en person som nämns ovan.

10 §

Genomförande av överläggning och skyldighet att hålla sig till sanningen

— — — — —
När den som med stöd av 2 eller 3 § eller på grundval av ett erkännande enligt 19 § är eller kan vara barnets andra förälder lämnar uppgifter är personen skyldig att hålla sig till sanningen. Samma skyldighet gäller också för den som avger en utsaga om erkännande, godkänner ett erkännande eller hörs på grund av ett erkännande.

11 §

Barnatillsyningsmannens rätt att få uppgifter

På barnatillsyningsmannens rätt att få uppgifter för föräldraskapsutredningen tillämpas vad som i lagen om behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården (703/2023) föreskrivs om rätten för tjänstetillhandahållare inom socialvården att få uppgifter. Barnatillsyningsmannen har trots sekretessbestämmelserna rätt att också av arbetsgivaren till den förmodade föräldern och av en sådan utövare av inkvarteringsverksamhet som avses i lagen om inkvarterings- och förplägnadsverksamhet (308/2006) få nödvändiga uppgifter för att utreda den förmodade föräldrarnas identitet och bosättningsort.

12 §

Anskaffande av genetisk utredning

Barnatillsyningsmannen ska i samband med föräldraskapsutredningen beställa en i 1 § i lagen om rättsgenetisk föräldraskapsundersökning (378/2005) avsedd rättsgenetisk föräldraskapsundersökning i fråga om barnet och i fråga om den person som är eller kan vara barnets förälder, om denne begär en undersökning eller om barnatillsyningsmannen i övrigt anser att en sådan behövs. Om en undersökning enligt den lagen kan förordnas att gälla någon annan person än de som avses ovan och barnatillsyningsmannen anser att det är befogat, kan barnatillsyningsmannen beställa en undersökning även i fråga om den personen.

En rättsgenetisk föräldraskapsundersökning som barnatillsyningsmannen beställt kan göras endast med samtycke av den som avses ge ett prov. Om ett barn som på grund av sin ålder och utvecklingsnivå inte självt kan ge sitt samtycke inte har någon vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare som skulle kunna ge samtycket för barnets räkning, kan provet tas utan samtycke under barnatillsyningsmannens uppsikt för att föräldraskapet ska kunna utredas, om inte den vars föräldraskap utredningen gäller motsätter sig detta. Om undersökningen gäller en avliden eller ett prov som tidigare tagits på en avliden och den avlidne inte under sin livstid har samtyckt till en undersökning, krävs samtycke av den avlidnes rättsinnehavare.

Om avsikten är att beställa en undersökning som gäller båda föräldrarna, den ena föräldern eller någon annan nära släkting till den eventuella fadern eller den mor som har fött barnet, tillämpas på en av barnatillsyningsmannen beställd undersökning och i fråga om samtycke till den vad som föreskrivs om av domstol förordnad undersökning i 6, 7, 8 och 9 § samt 11 § 1 mom. i lagen om rättsgenetisk föräldraskapsundersökning.

13 §

Information och meddelanden till den person som är föremål för undersökningen

Innan det tas ett prov som behövs för en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning och innan undersökningen beställs ska barnatillsyningsmannen förklara för den som är föremål för undersökningen vilka åtgärder som hänför sig till undersökningen, vad undersökningen innebär för föräldraskapsutredningen och vilka de i 12 § föreskrivna förutsättningarna för att genomföra undersökningen är.

När barnatillsyningsmannen fått det utlåtande som bygger på den rättsgenetiska föräldraskapsundersökningen ska barnatillsyningsmannen utan dröjsmål underrätta den som är föremål för undersökningen om utlåtandets innehåll.

14 §

Nedläggning av föräldraskapsutredning

—————
Barnatillsyningsmannen får besluta att föräldraskapsutredningen läggs ned, om

1) det är uppenbart att det inte finns tillräckliga uppgifter att få för att fastställa föräldraskapet,

2) det prov som behövs på barnet för att göra en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning inte har kunnat tas,

3) barnet har fötts till följd av i 1 § i lagen om assisterad befruktning avsedd assisterad befruktning av den mor som har fött barnet och som har fått behandlingen ensam samtidigt som det är utrett att spermadonatorn inte har gett sitt samtycke på det sätt som avses i 16 § 2 mom. i den lagen till att kunna fastställas vara far till ett barn som föds till följd av en sådan behandling,

4) ingen har erkänt barnet och det finns särskild anledning att anta att det inte skulle vara förenligt med barnets bästa att utreda föräldraskapet och barnet, om det har fyllt 15 år, inte kräver att föräldraskapet utreds.

16 §

Tillfälle att erkänna föräldraskap samt väckande av talan

Om barnatillsyningsmannen finner att det utifrån en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning eller någon annan utredning kan anses sannolikt att någon som är delaktig i ärendet är förälder till barnet, ska barnatillsyningsmannen ge den personen tillfälle att erkänna sitt föräldraskap.

Barnatillsyningsmannen har skyldighet att föra barnets talan för fastställande av föräldraskap om

- 1) den som är delaktig i ärendet inte erkänner sitt föräldraskap,
- 2) ingen av de förutsättningar för nedläggning av föräldraskapsutredning som avses i 14 § 1 mom. eller 2 mom. 1, 3 eller 4 punkten uppfylls, och
- 3) barnet inte har fyllt 18 år.

Bestämmelser om förande av i 2 mom. avsedd talan finns i 6 kap.

Om föräldraskapsutredningen gäller utredande av moderskapet för den mor som har fött barnet, ges inget tillfälle att erkänna föräldraskapet. Barnatillsyningsmannen har dock skyldighet att föra barnets talan för fastställande av moderskapet för den mor som har fött barnet, om tillräcklig utredning om moderskapet inte har fåtts i samband med föräldraskapsutredningen, de i 2 mom. 2 punkten angivna förutsättningarna inte uppfylls och barnet inte har fyllt 18 år.

17 §

Sökande av ändring

Vid sökande av ändring hos förvaltningsdomstolen i ett beslut av barnatillsyningsmannen om att lägga ned eller återuppta en föräldraskapsutredning tillämpas vad som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). Rätt att anföra besvär har utöver vad som föreskrivs i den lagen den mor som har fött barnet, barnet, om det har fyllt 15 år, och den som anser sig vara barnets förälder.

Bestämmelser om väckande av talan om fastställande av faderskap och moderskap finns i 32 och 33 §. Om ett beslut om nedläggning av föräldraskapsutredningen har fattats i fråga om utredningen av faderskap eller utredningen av moderskap för den mor som har fött barnet, ska till det beslut om nedläggning som barnatillsyningsmannen fattat med stöd av 14 § fogas information om rätten att väcka talan om fastställande av faderskapet eller moderskapet och om tidsfristen för den.

23 §

Hörande

Om moderskapet för den mor som har fött barnet ska utredas, ska barnets vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare för barnet ges tillfälle att bli hörd innan protokollet över föräldraskapsutredningen upprättas.

Barnatillsyningsmannen kan höra också andra personer än de som avses i 1 eller 2 mom., om det behövs för att utreda saken. Hörandet kan ske muntligt eller skriftligt. Också den som enligt 21 § 2 mom. kan ta emot ett erkännande kan sköta ett hörande.

26 §

Inlämnande av handlingar till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

Om föräldraskapsutredningen gäller utredning av moderskapet för den mor som har fött barnet, ska den barnatillsyningsman som har skött föräldraskapsutredningen lämna in protokollet över föräldraskapsutredningen med bilagor till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

27 §

Samtycke till fastställande av föräldraskap utan rättegång

Om ett barn har fötts utom äktenskapet och om faderskapsutredningen i fråga om det minderåriga barnet och den rättsgenetiska föräldraskapsundersökningen eller ett skriftligt intyg över assisterad befruktning visar att en person som avlidit är far till barnet, kan personens rättsinnehavare efter barnets födelse ge sitt samtycke till att faderskapet fastställs utan rättegång genom beslut av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata förutsatt att barnet inte har erkänts eller att talan för fastställande av faderskap inte är anhängig.

Vad som i 1 mom. föreskrivs om fastställande av faderskap tillämpas också på fastställande av moderskap, om utredningen av moderskapet till ett minderårigt barn och den rättsgenetiska föräldraskapsutredningen eller det skriftliga intyget över assisterad befruktning visar att den avlidna personen är barnets mor och talan om fastställande av moderskapet inte är anhängig.

29 §

Behörighet för Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

Föräldraskap fastställs av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, om

1) föräldraskapet har erkänts i enlighet med 18–25 § och det inte finns anledning att misstänka att personen inte är barnets ena förälder,

2) rättsinnehavarna till en person som har avlidit har gett sitt samtycke i enlighet med 27 och 28 § till att föräldraskapet till barnet fastställs genom beslut av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, och det utifrån en föräldraskapsutredning enligt 27 § kan anses vara klarlagt att personen är barnets ena förälder,

3) moderskapet för den mor som har fött barnet har utretts i enlighet med 2 kap. och det inte finns anledning att misstänka att personen inte är mor till barnet.

Om föräldraskapsutredningen och den rättsgenetiska föräldraskapsundersökningen visar föräldraskapet och tilläggsutredning inte skäligen kan fås, kan föräldraskapet fastställas även när de handlingar som utvisar de blivande föräldrarnas identitet och familjeband är bristfälliga.

32 §

Rätt att väcka talan i ett ärende som gäller fastställande av faderskap samt parter

Den som anser sig vara far till ett barn har rätt att väcka talan om fastställande av faderskapet mot barnet, om

1) barnatillsyningsmannen har lagt ned faderskapsutredningen på grund av att de prov som behövs på barnet för att göra en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning inte har kunnat tas, eller

2) Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata inte har fastställt faderskapet och det finns någon annan anledning till att faderskapet inte fastställts än att ett godkännande enligt 22 § saknas.

33 §

Rätt att väcka talan i ett ärende som gäller fastställande av moderskap samt parter

Ett barn för vilket faderskap inte har konstaterats på grundval av äktenskapet för den mor som har fött barnet och ett andra föräldraskap inte har fastställts genom beslut av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata eller genom domstolsbeslut, kan genom att väcka talan mot den som barnet antar är dess mor kräva att moderskap enligt 5 § 1 mom. fastställs. Om den mot vilken talan ska väckas har avlidit, ska talan väckas mot personens rättsinnehavare.

Den som anser sig vara mor till barnet i enlighet med 5 § 1 mom. har rätt att väcka talan om fastställande av moderskapet mot barnet, om inte Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har fastställt moderskapet och det finns någon annan anledning till att moderskapet inte fastställts än att ett godkännande enligt 22 § saknas.

Ett barn för vilket moderskapet för den mor som har fött barnet inte har konstaterats eller fastställts, kan kräva att moderskapet fastställs enligt 2 § genom att väcka talan mot den person som barnet förmodar vara modern. Om den mot vilken talan ska väckas har avlidit, ska talan väckas mot personens rättsinnehavare.

Den som anser sig vara mor till barnet med stöd av 2 § har rätt att väcka talan om fastställande av moderskapet mot barnet, om inte Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har fastställt moderskapet.

Om den vars moderskap det är fråga om avlider medan talan är anhängig, träder personens rättsinnehavare i dennes ställe.

34 §

Begränsningar i talerätten

Den som anser sig vara mor till ett barn ska väcka talan inom ett år från den dag då personen fick del av ett i 33 § 2 eller 4 mom. avsett beslut av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

36 §

Instämmande som svarande

Om barnet kräver att faderskapet fastställs, ska barnet stämma den som kan förmodas vara barnets far som svarande.

Om barnet kräver att ett moderskap enligt 5 § 1 mom. fastställs, ska barnet som svarande stämma den som kan antas vara mor till barnet enligt 5 § 1 mom. Om barnet kräver att ett moderskap enligt 2 § fastställs, ska barnet som svarande stämma den som kan antas vara mor till barnet enligt 2 §.

Om det finns flera i 1 eller 2 mom. avsedda personer, kan de stämmas in såsom svarande i samma rättegång. De tänkbara föräldrarna ska stämmas in som svarande i samma rättegång, om det är uppenbart att detta krävs för att ärendet ska kunna utredas. Om talan om fastställande både av faderskap och av moderskap enligt 2 § är anhängig i fråga om samma barn, ska talan om fastställande av moderskap avgöras innan ärendet om fastställande av faderskap avgörs. Om talan om fastställande både av faderskap och av moderskap enligt

5 § 1 mom. är anhängig i fråga om samma barn, ska talan om fastställande av faderskap avgöras innan ärendet om fastställande av moderskap avgörs.

Om talan väcks mot barnet med stöd av 32 § 2 mom. eller 33 § 2 eller 4 mom., kan också de som vid sidan av käranden kan komma i fråga som förälder till barnet stämmas in som svarande.

Om det med hjälp av en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning har klarlagts att en viss person inte kan vara barnets förälder, får personen inte utan särskilda skäl stämmas in som svarande.

40 §

Återkallande av talan och uteslutande av föräldraskap

Om talan om fastställande av föräldraskap förs mot flera svarande kan domstolen innan frågan om föräldraskapet slutligt avgörs förkasta talan mot en eller flera av svarandena, om det utifrån en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning måste anses vara bevisat att svaranden i fråga inte kan vara barnets förälder.

42 §

Behandling av ärendet vid sökande av ändring

Om käranden eller svaranden söker ändring i en dom om föräldraskap, kan fullföljdsdomstolen behandla ärendet också till den del ärendet gäller en sådan part som ändringsökandet inte avser. Ärendet ska dock inte utan särskilda skäl tas till behandling till den del det gäller en sådan person som ändringsökandet inte avser och mot vilken ett anspråk har förkastats av den anledningen att personen utifrån en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning inte kan vara barnets förälder.

43 §

Grunderna för upphävande av faderskap

Ett faderskap som har konstaterats med stöd av 3 § eller genom beslut av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska upphävas genom domstolsbeslut, om det med hjälp av en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning eller annars har klarlagts att det inte finns ett i 4 § 2 eller 3 mom. avsett förhållande mellan den som har konstaterats eller fastställts vara far och barnet.

44 §

Grunderna för upphävande av moderskap

Ett moderskap som har fastställts genom beslut av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska upphävas genom domstolsbeslut, om det har klarlagts att det inte finns ett i 2 § eller 5 § 1 mom. avsett förhållande mellan den som har fastställts vara mor och barnet.

45 §

Upphävande av föräldraskap genom beslut av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

Om den mor som har fött barnet och barnets andra förälder tillsammans på det sätt som avses i 6 § 3 mom. 1 punkten har begärt att barnatillsyningsmannen utreder föräldraskapet

och det utifrån en rättsgenetisk föräldraskapsundersökning kan konstateras att den äkta mannen eller den som erkänt barnet inte kan vara far till barnet, kan Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata på gemensam ansökan av föräldrarna fastställa att den äkta mannen eller den som erkänt föräldraskap före barnets födelse inte är barnets far. Ärendet kan avgöras utan att barnet hörs. Ansökan till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ska lämnas in inom ett år från barnets födelse.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata får inte avgöra ett i 1 eller 2 mom. avsett ärende, om den mor som har fött barnet har fått assisterad befruktning vid den tidpunkt då barnet har avlats. I beslut enligt 1 och 2 mom. av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata får ändring inte sökas genom besvär.

47 §

Parter i talan om upphävande av moderskap

Talan om upphävande av moderskap får väckas av barnet, av den mor som har fött barnet, av den vars faderskap har konstaterats på grundval av äktenskap eller av den vars faderskap eller moderskap har fastställts genom beslut av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

Talan om upphävande av moderskap får i de fall som avses i 48 § 2 och 4 mom. väckas också av den som i stället för den person som avses i 1 mom. anser sig vara barnets förälder.

48 §

Begränsningar i talerätten

En person som anser sig vara mor till ett barn i stället för den som genom beslut av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata har fastställts som den mor som har fött barnet har rätt att väcka talan om upphävande av moderskapet för den mor som har fött barnet, om

- 1) personen visar att det är sannolikt att beslutet om moderskap har grundat sig på felaktiga uppgifter som lämnats till myndigheten, och
- 2) domstolen bedömer att det är förenligt med barnets bästa att talan väcks.

50 §

Frist för väckande av talan

Om faderskapet konstaterats på grundval av äktenskap, ska den mor som har fött barnet, den person som avses i 48 § 2 mom. och den vars faderskap har konstaterats på grundval av äktenskap väcka talan inom två år från barnets födelse. Om föräldraskapet har fastställts på grundval av erkännande eller på grundval av utredning av moderskapet för den mor som har fött barnet, ska den mor som har fött barnet, den person som avses i 48 § 2 eller 4 mom. och den som erkänt barnet väcka talan om upphävande av föräldraskapet inom två år från det att föräldraskapet fastställdes.

1231/2023

63 §

Utredande av barns åsikt

När barnets bästa för ett barn under 15 år bedöms i en situation som avses i 14 § 2 mom. 4 punkten eller 48 § 1 mom., 2 mom. 3 punkten eller 4 mom. 2 punkten ska barnets egna önskemål och åsikt utredas och beaktas i den mån det är möjligt med hänsyn till barnets ålder och utvecklingsnivå. Barnets åsikt ska utredas på ett finkänsligt sätt och med hänsyn till barnets utvecklingsnivå. Det ska förklaras för barnet i vilket syfte barnets åsikt utreds och hur utredandet sker.

67 §

Register över förhandserkännanden

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet har Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Statens ämbetsverk på Åland och välfärdsområdet rätt att trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter ur registret över förhandserkännanden få de uppgifter som är nödvändiga för skötseln av deras uppgifter i samband med utredning eller fastställande av föräldraskapet till ett barn.

69 §

Närmare bestämmelser

- Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om
- 1) anmälan om barnets födelse,
 - 2) vilka handlingar som kan godkännas för fastställande av identiteten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025. Denna lag ska tillämpas också om barnet har fötts före ikraftträdandet av denna lag.

Helsingfors den 21 december 2023

Republikens President

Sauli Niinistö

Justitieminister Leena Meri